

CZU: 341.225.5

ISTORICUL DEZVOLTĂRII LEGISLAȚIEI NAȚIONALE A STATELOR PRIVIND ZONA ECONOMICĂ EXCLUSIVĂ

Maxim BRAILA

Doctorand, Universitatea de Studii Europene din Moldova

Instituția unei zone economice exclusive este rezultatul unui compromis între statele care au căutat să apropie regimurile zonei economice și marea teritorială, pe de o parte, și statele care au susținut menținerea principiului libertății mării înalte. [1]

Ca urmare a unor negocieri laborioase în cadrul celei de-a III-a Conferințe a Națiunilor Unite privind dreptul mării, dispozițiile privind zona economică exclusivă sunt reflectate în partea „Zona economică exclusivă” din Convenția din 1982.

Dat fiind faptul că regimul juridic al zonei economice exclusive este formulat prin Convenția din 1982 în detalii suficiente, problema statutului juridic al zonei economice exclusive rămâne discutabilă în prezent.

Cuvinte-cheie: *stat de coastă, zona economică exclusivă, drepturi suverane, legislație internă a statelor, Convenția din 1982*

HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF STATES NATIONAL LEGISLATION REGARDING TO THE EXCLUSIVE ECONOMIC ZONE

Maxim BRAILA

PhD, University of European Studies of Moldova

The establishment of an exclusive economic zone is the result of a compromise between the states that have sought to bring the regimes of the economic zone and the territorial sea on the one hand, and the states that have maintained the principle of high seas freedom. [1]

Following laborious negotiations at the Third United Nations Conference on the Law of the Sea, the provisions on the exclusive economic zone are reflected in the “Exclusive Economic Zone” part of the 1982 Convention.

Despite the fact that the legal regime of the exclusive economic zone is formulated by the 1982 Convention in sufficient detail, the question of the legal status of the exclusive economic zone remains debatable at present.

Keywords: *coastal state, exclusive economic zone, sovereign rights, national law, 1982 Convention.*

ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА СТРАН В ОТНОШЕНИИ ИСКЛЮЧИТЕЛЬНОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЗОНЫ

Максим БРАИЛА

PhD, Европейский Университет Молдовы

Создание исключительной экономической зоны является результатом компромисса между государствами, стремившимися к сближению режимов экономической зоны и территориального моря, с одной стороны, и государствами, сохранившими принцип свободы открытого моря, с другой. [1]

После кропотливых переговоров на третьей конференции Организации Объединенных Наций по морскому праву положения об исключительной экономической зоне нашли свое отражение в разделе «Исключительная экономическая зона» Конвенции 1982 года.

Несмотря на то, что правовой режим исключительной экономической зоны достаточно подробно сформулирован Конвенцией 1982 года, вопрос о правовом статусе исключительной экономической зоны в настоящее время остается дискуссионным.

Ключевые слова: *прибрежное государство, исключительная экономическая зона, суверенные права, национальное право, Конвенция 1982 года.*

Introducere. Lipsa unui articol specific privind statutul juridic al unei zone economice exclusive în textul Convenției din 1982 a dus la apariția în doctrina dreptului internațional, practic, două puncte de vedere asupra zonei economice exclusive.

Primul dintre ele rezultă din faptul că în zona economică exclusivă statutul mării deschise este păstrat, dar cu anumite excepții în favoarea statului de coastă.

Reprezentanții celui de-al doilea punct de vedere susțin că zona economică exclusivă are un statut ju-

ridic propriu, diferit atât de statutul mării teritoriale, cât și de cel al mării deschise, cu alte cuvinte, zona economică exclusivă este o zonă sui generis.

Scopul acestei cercetări constă în efectuarea unei analize ample a prevederilor legislației interne a statelor cu referire la zona economică exclusivă, întru elucidarea unor concepte specifice de reglementare a acesteia și contradicțiile cu normele stabilite în Convenția din 1982.

În procesul elaborării acestui articol au fost utilizate metodele: logică, analitică, comparativă.

La elaborarea acestui studiu a fost utilizată literatura științifică a specialiștilor de talie internațională în domeniul dreptului internațional, cum este Wegelrin F., Oxman B.H., Savasikov P., Abașidze A., Zapirova.

Conținutul de bază. Una dintre problemele importante este adoptarea de către state sau păstrarea legislației adoptate anterior, ale cărei prevederi nu sunt conforme cu Convenția din 1982.

Este evident că interesele tuturor statelor ar răspunde procesului larg de aliniere a legislației naționale cu prevederile Convenției din 1982, pentru că legea și ordinea în oceane este imposibilă fără o aplicare uniformă a sursei principale a obiceiurilor maritime internaționale. În această privință, în rezoluția Adunării Generale a ONU din 14 martie 2008 A/62/215 („Oceane și legea mării” se conține un apel către state privind necesitatea de a-și alinia legislația cu dispozițiile Convenției din 1982, precum și aplicarea corespunzătoare a acestor dispoziții la zona economică exclusivă și proclamarea libertății de navigație, libertății de zbor, libertății de a pune cabluri și conducte. Astfel, se atestă relația strânsă din părțile U și 4.VII din Convenția din 1982, care, la rândul său, are un impact semnificativ asupra determinării statutului juridic al unui spațiu marit.

În același timp, trebuie recunoscut faptul că atribuirea unor astfel de puteri largi statului de coastă în zona economică exclusivă, inclusiv adoptarea de acte legislative, nu permite să vorbim despre zona economică exclusivă ca parte a mării în sensul obișnuit.

Statul de coastă din zona economică exclusivă deține drepturi suverane în scopul explorării și dezvoltării, precum și pentru conservarea resurselor naturale din această zonă. Existența acestor drepturi înseamnă că niciun stat nu poate conduce explorarea și dezvoltarea resurselor naturale și nici nu poate fi conservat fără acordul statului de coastă.

În plus, față de drepturile suverane, statul de coastă din zona economică exclusivă are competență și asupra creării și utilizării de insule artificiale, instalații și structuri, cercetare științifică marină și protecția și conservarea mediului marin.

Domaniul de aplicare și limitele drepturilor suverane și jurisdicția unui stat de coastă din zona economică exclusivă sunt clar stabilite și limitate prin Convenția din 1982.

În ciuda acestui fapt, legile unor state costiere cu privire la drepturile și jurisdicțiile suverane conțin dispoziții care nu corespund cerințelor Convenției din 1982.

O îndepărtare semnificativă de la prevederile acestui tratat internațional este instituirea de către unele state de coastă pentru încălcarea legilor și reglementărilor lor privind pescuitul în zona economică exclusivă, măsuri de răspundere precum închisoarea (legile Portugaliei (1977), Tanzania (1989, 1998), Sierra Leone (1996), Samoa (1999) etc.).

În conformitate cu articolul 73 alineatul 3 din Convenția din 1982, sancțiunile impuse de un stat de coastă pentru încălcarea legilor și reglementărilor în domeniul pescuitului în zona economică exclusivă nu pot induce la închisoare, dacă nu există un acord al statelor în cauză dimpotrivă sau orice altă formă de pedeapsă personală.

În conformitate cu articolul 58 din Convenția din 1982, într-o zonă economică exclusivă, toate statele, sub rezerva respectării dispozițiilor Convenției din 1982, folosesc libertățile de navigație și zbor menționate la articolul 87, punerea cablurilor și conductelor submarine, precum și a altor legi din punctul de vedere al dreptului internațional, utilizările mării legate de aceste libertăți.

Prezența în zona economică exclusivă a unei libertăți atât de importante în marea liberă, precum libertatea de navigație este o garanție importantă pentru transportul internațional împotriva restricțiilor nejustificate.

Organizația Maritimă Internațională (OMI) este o agenție specializată a Organizației Națiunilor Unite, care este responsabilă de remedierea conflictelor statelor riverane în legătură cu exercitarea drepturilor și jurisdicției suverane a acestora din urmă.

Problema drepturilor și obligațiilor altor state din zona economică exclusivă continuă să fie foarte acută, mai ales pentru că legislația națională conține dispoziții care nu respectă articolul 58 din Convenția din 1982, în principal, cu privire la exercitarea libertății de navigație.

De exemplu, statele membre de coastă din legislația lor asigură dreptul de trecere pașnică în zona economică exclusivă pentru navele statelor străine, ceea ce reprezintă o încălcare gravă a dispozițiilor articolului 58 din Convenția din 1982 care instituie libertatea de navigație în zonă. Mai mult, dreptul de trecere pașnică este un element integrant al regimului juridic al mării teritoriale.

Sunt cunoscute și alte măsuri ale statelor de coastă care vizează restricționarea transportului maritim în zona economică exclusivă. Acestea includ, în special, cerința de a obține permisiunea prealabilă (și, în unele cazuri, interdicția) de a trece prin zona economică exclusivă pentru navele care transportă deșeuri radioactive sau alte substanțe dăunătoare sănătății umane.

În perioada modernă, o frică bine întemeiată din partea comunității internaționale este cauzată de instituirea „Zona de identificare marină” de 1000 de mile, care cuprinde spațiile din zona economică exclusivă a statului de coastă, precum și din marea liberă. [2]

O astfel de măsură, în special, a fost introdusă de Guvernul Australiei în 2004 pentru a asigura securitatea maritimă și include, printre altele, o cerință că autoritățile costiere au dreptul de a solicita informații exacte (operaționale) despre o navă care face tranzit prin zona economică exclusivă. [1]

În istoria dezvoltării legislației ruse (anterior sovietică până la începutul anilor 90 ai secolului al XX-lea) asupra zonei economice exclusive, în opinia mea, se pot distinge trei etape.

Perioada din 1976 până în 1978 aparține primei etape; la a doua etapă se referă perioada din 1984 până la începutul anilor 90; și la a treia etapă - perioada din 1998 - până în prezent.

La mijlocul anilor 70 ai secolului al XX-lea, în legătură cu adoptarea de către statele costiere a unor acte unilaterale care vizează extinderea „drepturilor lor suverane”, iar în unele cazuri, de asemenea, „suveranitate” la resursele naturale ale vastelor spații maritime adiacente teritoriului acestor state, au fost luate măsuri în URSS pentru protejarea peștilor și alte resurse vii din zonele marine de coastă, în principal, în Marea Barents și Orientul Îndepărtat. Acestea au fost întreprinse din cauza amenințării unei mișcări masive către aceste zone pentru pescuit. [2]

Cel mai important din grupul de acte juridice dezvoltate în URSS în 1976-1978 a fost Decretul prezidiului Sovietului Suprem al URSS din 10 decembrie 1976 nr. 4851-XI „Cu privire la măsurile temporare pentru conservarea resurselor vii și reglementarea pescuitului în zonele marine adiacente coastei URSS”, ale cărui dispoziții din articolul 1 au stabilit drepturile suverane ale Uniunii asupra peștilor și a altor resurse vii ale spațiului maritim de 200 de mile de coastă, în vederea explorării, dezvoltării, conservării acestora. Recoltarea resurselor vii de către persoane juridice străine și persoane fizice s-a efectuat numai pe baza unor acorduri sau alte aranjamente între URSS și statele străine.

Caracterul provizoriu al Decretului a fost subliniat atât în numele său, cât și în text, care afirma că acesta a fost adoptat pentru a proteja „interesele statului so-

vietic ...” și că dispozițiile sale „vor rămâne în vigoare până la adoptarea noilor acorduri”.

Trebuie menționat că, spre deosebire de actele legislative ale unor state costiere din acea vreme (la momentul adoptării decretului), dispozițiile decretului erau în deplină conformitate cu acordurile deja încheiate la acea dată în cadrul celei de a III-a Conferințe a ONU privind dreptul mării. [3]

Deci, de exemplu, Decretul nu a instituit „suveranitate”, ci „drepturi suverane” asupra resurselor vii ale unui spațiu marin de 200 de mile, socotit de la linia de bază, drept „ape teritoriale”; în plus, ca pedeapsă pentru încălcarea procedurilor de pescuit de către străini în zona de 200 de mile, nu a fost o condamnare la închisoare, ci o amendă. [1]

Conform Convenției privind dreptul mării din 1982, platforma continentală este determinată luând în considerare configurația fundului marin, iar limita exterioară a acesteia este stabilită în funcție de limita externă a marjei subacvatice a continentului. [3]

Limita exterioară a raftului continental nu poate fi la mai mult de 100 de mile nautice față de izobatul de 2500 de metri (linii de adâncimi egale) și, în orice caz, nu trebuie să fie mai departe de 350 de mile nautice de la linia de bază, de unde se măsoară lățimea mării teritoriale.

Conform art. 77 din Convenția 1982 stabilește că un stat de coastă exercită drepturi suverane asupra raftului continental în scopul explorării și dezvoltării resurselor sale naturale. [4]

Aceste drepturi sunt exclusive deoarece, chiar dacă statul costier nu face acest lucru, nimeni nu poate face acest lucru fără acordul statului costier.

Un interes științific și practic special este studiul delimitării în strâmtoarele internaționale. Hyde Ch și Oppenheim L. au scris despre această problemă, dar, între timp, o nouă practică contractuală se conturează: acordul din 1973 dintre Singapore și Indonezia privind delimitarea strâmtoării din Singapore; acordul din 1976 dintre Sri Lanka și India privind delimitarea în Golful Polk; Acordul din 1979 între Thailanda și Malaezia privind delimitarea Strâmtoării Malacca; Australia - Papua Noua Guinee în strâmtoarea Torres din Oceanul Pacific; Argentina - Chile în canalul Beagle; SUA - Canada (Marea Britanie) în strâmtoarea Juan de Fuca.

Este important să comparăm tratatele privind delimitarea platformei continentale și a mării teritoriale încheiate după intrarea în vigoare a Convenției ONU privind dreptul mării din 1982 cu cele care au avut loc în baza Convențiilor de la Geneva din 1958 privind dreptul mării.

De asemenea, este necesar să se țină seama de aplicarea dreptului internațional cutumiar în decizi-

ile Curții Internaționale de Justiție a Națiunilor Unite privind delimitarea spațiilor maritime.

Prin urmare, zona economică exclusivă ar trebui considerată ca o regiune oceanică, care „trebuie păstrată în scopuri pașnice”. [5]

Statul de coastă are dreptul exclusiv de a construi, autoriza și regla construcția, opera și utiliza insule, structurile naturale și structurile artificiale, inclusiv jurisdicția în ceea ce privește aspectele vamale, financiare, sanitare, de protecție și legi de imigrare.

Ar trebui să se acorde atenție cuvenită problemelor de navigație.

Conflicte care rezultă din eșecul acordării drepturilor sau acordului, privind jurisdicția unui stat de coastă sau definirea zonelor guvernate de „libertatea mărilor” trebuie să se decidă pe baza justiției și în lumina tuturor circumstanțelor relevante în timp ce cazurile nereglementate de prezentul acord continuă să fie guvernate de regulile și principiile dreptului internațional general. [6]

Decizia Curții Internaționale de Justiție a Națiunilor Unite privind CABG din Marea Nordului din 1969 a adus o contribuție semnificativă la înțelegerea naturii și definiției KS.

Curtea a descris principiul continuității naturale a terenurilor ca fiind o idee mai fundamentală decât apropierea coastei.

Mai mult, Curtea Internațională de Justiție a dezvoltat, de fapt, un cuprinzător sistem de principii și norme ale unei internaționale comune și drepturile de a delimita limitele KS, care diferă de principiile stabilite în convenție.

Având în vedere politizarea extremă a acestei probleme, este extrem de dificil de a desemna singura soluție corectă.

Din punctul de vedere al mai multor experți, este evident că activitatea navală din ZEE este inacceptabilă atunci când împiedică realizarea drepturilor legale ale unui stat de coastă în zone de exploatare și dezvoltare a resurselor ZEE, transport maritim sau aceeași protecție a mediului marin.

O situație aparte se dezvoltă în jurul continentului raft al Antarcticii, Australia în 2004, solicitând extinderea zonei raftului său continental, inclusă în propria ei pretenție față de fundul maritim adiacent continentului polar.

Marea Britanie, în cererea sa adresată Comisiei, la granițele raftului continental în raport cu insula Renașterea își rezervă dreptul de a trimite depuneri cu privire la Antarctica oricând este convenabil pentru aceasta.

Reprezentanții din Argentina au inclus o cerere la raftul Antarctica. Guvernul chilian în date preliminare privind raftul său continental ia în considerare

„Teritoriul Antarctic chilian”. Dat fiind faptul că articolul 4 din Tratatul antarctic din 1959 nu recunoaște orice cerere cu privire la teritoriile situate în sfera de aplicare a acestui acord, aceste revendicări cauzează opoziție legală față de alți participanți la sistem.

În conformitate cu Convenția din 1982 în afara Raftului continentului este zona internațională (zona).

Zona și resursele sale sunt declarate „moștenirea comună a omenirii” (VLF), iar niciun stat nu poate revendica suveranitatea sau drepturi suverane în legătură cu orice parte sau resursele acesteia (articolele 136-137).

Modul VLF a devenit inovația legală introdusă de Convenția din 1982, un fel de „Antiteză legală”, în care două tradiționale principii - principiul suveranității și principiul „proprietății comune” (res communis) - au fost excluse din utilizare în legătură cu activitățile din zonă pentru că acestea erau subordonate tuturor statelor (articolul 140).

Această circumstanță a devenit unul dintre motivele principale prin care Statele Unite au refuzat să adere la Convenția din 1982.

Președintele Ronald Reagan și-a expus prevederile după cum urmează: dezvoltarea resurselor de adâncime contrazic intereselor și principiilor statelor industrializate.

Unele țări și-au dezvoltat propria legislație națională în domeniul dezvoltării resurselor minerale din partea de jos și intestinele oceanelor dincolo de zonele de jurisdicție națională - statele de coastă: Marea Britanie (1981); Italia (1985); URSS (1982); Franța (1981); Germania (1982); Japonia (1982).

În 1984 8 state (Belgia, Marea Britanie, Olanda, Italia, SUA, Franța, Germania, Japonia) au încheiat un acord între ei privind dezvoltarea resurselor de apă adâncă din fundul oceanului.

Drept urmare, în 1990, a fost lansat un proces în cadrul ONU, noi consultări, care au dus la dezvoltarea și adoptarea în 1994 a unui nou acord, ceea ce semnificativ a modificat secțiunea XI a Convenției din 1982.

Autoritatea a fost lipsită de drepturi pentru a limita producția de resurse din zonă pentru a preveni prăbușirea economiei statelor în curs de dezvoltare; obligația de transfer de tehnologie de la țările dezvoltate la cele în curs de dezvoltare; taxa pentru considerarea unei cereri a fost redusă de la 500 de mii de dolari SUA la 250 mii; obligațiile financiare ale statelor dezvoltatoare au fost anulate - de exemplu, o taxă fixă anuală de 1 milion USD.

Drept urmare, Acordul din 1994 a condus la un audit al acestui regim în ceea ce privește dezvoltarea resurselor zonei care a fost inițial introdusă în cadrul

Convenției din 1982, în favoarea dezvoltării economice a țărilor industriale.

Mai mult, dispozițiile de bază ale Convenției în ceea ce ține de utilizarea pașnică a zonei, imposibilitatea de extindere a jurisdicției la resursele zonei – au rămas intacte.

În 2004, guvernul australian a anunțat introducerea unei zone de identificare maritimă de 1.000 de mile pe întreaga coastă a țării. Înființarea unei astfel de zone a afectat spațiile marine cu diverse regimuri juridice internaționale, inclusiv zona economică exclusivă din Australia.

Această măsură, în special, potrivit oficialilor australieni, a fost introdusă pentru a asigura siguranța maritimă și conține, printre altele, următoarea cerință, o solicitare a autorităților costiere pentru informații exacte despre nava care face trecerea (în tranzit) prin Zona economică exclusivă.

Astfel de măsuri unilaterale nu respectă prevederile Convenției din 1982, întrucât tratatul internațional nu prevede posibilitatea statului de coastă de a stabili măsuri de această natură în astfel de spații marine vaste, inclusiv în oceane și care nu sunt supuse suveranității australiene.

În unele cazuri, este necesară o notificare prealabilă sau primirea notificării de intrare în zonă, precum și pentru navele angajate în transportul de mărfuri (inclusiv navele de pescuit) și pentru navele de război (de exemplu, legile din Brazilia, Uruguay, Haiti, Chile, Franța).

În 2003, o lege a fost adoptată în temeiul căreia autoritățile franceze au dreptul să rețină navele cisterne care descarcă apa de balast la 90 de mile de coasta mediteraneană a țării. Ca urmare a nerespectării acestor reguli, persoana care a efectuat acesta poate fi condamnată la închisoare. Fixarea unor astfel de dispoziții în legislația națională, este incompatibilă cu articolul 230 alineatul 1 din Convenția din 1982, potrivit căreia se pot aplica numai amenzi monetare pentru încălcarea prevederilor legislației naționale, a normelor și standardelor pentru prevenirea, reducerea și controlul poluării mediului marin internațional, comise de către navele străine dincolo de marea teritorială.

Măsurile care vizează consolidarea politicii de prevenire a poluării mării din nave sunt adoptate de țările membre ale Uniunii Europene în cadrul politicii generale în curs de aplicare de Uniune. Cu toate acestea, o analiză a actelor relevante ale Uniunii Europene (Directiva 2005/35 / CE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene din 7 Februarie 2005 privind poluarea din nave și impunerea de sancțiuni

pentru încălcări, Decizia-cadru 2005/667 / JAI a Consiliului Uniunii Europene din 12 iulie 2005 privind consolidarea măsurilor de răspundere pentru încălcarea legilor privind poluarea din nave) arată că aceste acte au fost adoptate, în general, ținând cont de prevederile Convenției internaționale pentru prevenirea poluării marine din navele din 1973, modificată prin Protocolul din 1978 (MARPOL 73/78), și Convenția din 1982.

Concluzie. Statutul zonei economice exclusive rămâne discutabil până în prezent ținând cont că o parte a prevederilor legislațiilor interne ale statelor contrazic prevederile Convenției din 1982. Astfel nu putem vorbi despre o practică uniformizată în ceea ce privește zona economică exclusivă, reieșind din viziunile și conceptele naționale adoptate de către anumite state. Introducerea unui articol specific privind statutul juridic al zonei economice exclusive în textul Convenției din 1982 ar fi o soluție în vederea dezvoltării unui concept unic de definire și delimitare a acesteia, precum și de stabilire a unor drepturi și obligații ale statelor în ceea ce privește ZEE.

Bibliografie

1. Oxman B.H. The International Tribunal for the Law of the Sea. In: Bringing new law to ocean waters. / Ed. Caron D. D., Scheiber H. N. - Leiden (etc.), 2004, 497 p.
2. Wegelin F. Marine protected areas in the exclusive economic zone: the European union between a rock and hard place // Georgian law review. 2002. N2-3.
3. Саваськов П.В. Международно-правовой режим судоходства в открытом море, включая экономическую зону. В кн.: Актуальные правовые проблемы использования Мирового океана. Сб. научных трудов. / Под ред. Колодкина А.Л., Мусина В.А. - М.: Транспорт, 1986, с.29-42.
4. Абашидзе А.Х., Арсентьев Ю.А., Лазарев М.И. Международное морское право. Теория и практика. Учебное пособие. М.: Изд-во РУДН, 2005, с.22.
5. Зарипова Э.А., Колодкин А.Л. Актуальные правовые проблемы морской исключительной экономической зоны. // Московский журнал международного права. 2004. - № 3.
6. Залогин Б.С., Кузьминская К.С. Мировой океан. М.: АCADEMA, 2001, 192 с.

Maxim BRAILA,
Doctorand,

Memburu al Consiliului științific în cadrul
Universității de Studii Europene din Moldova
braila.maxim@gmail.com